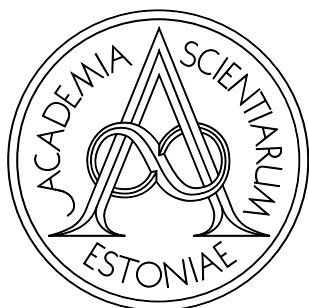

**Eesti Teaduste Akadeemia energeetikakomisjoni
koosoleku protokoll nr 4/2025 15. september 2025**

Algus kell 16.05, lõpp kell 17.55

Koosolekut juhatas: Jaak Aaviksoo

Kohapeal osalesid: Arvi Hamburg, Andres Annuk, Martti Raidal, Jarek Kurnitski, Enn Lust, Marti Jeltsov, Ando Leppiman, Toomas Vaimann, Jaanus Uiga

Zoomis osalesid: Maarja Grossberg-Kuusk, Henri Ormus, Joonas Pärenson, Allan Niidu ja Marco Kirm
Protokollis: Silja Kala

Päevakord:

1. Rahvusliku akadeemilise kompetentsi valdkonnad ja teadusuuringud energeetikas

**Ülevaated: TalTech, Tartu Ülikool, Maaülikool
Võimelüngad
Soovitused**

2. Arutelu ENMAKi uue versiooni üle

1. Rahvusliku akadeemilise kompetentsi valdkonnad ja teadusuuringud energeetikas

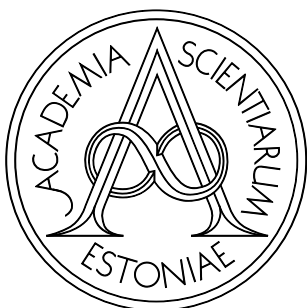
Jarek Kurnitski mitu suurt instituuti Taltechis sellega tegelevad ja teemad on kõik hästi kaetud nii energiatootmise kui ka energiatarbimise poole pealt. Probleem on energiamajanduse planeerimises. (Lisa 1)

Enn Lust räägib Tartu ülikoolist, kes tegeleb teisetüübilise energeetikaprobleemidega, põhiliselt taastuvenergeetika seadmetega, vesiniku salvestusseadmetega, samuti on püüdnud mikroenergia kompleksi koos Eesti Energiaga modelleerida. (Lisa 2)

Jaak Aaviksoo uurib loodusteadusliku poole kohta, et kui palju on nendes valdkondades patente ja ettevõtlust.

Enn Lust arvab, et umbes 40, neli perekonda- Sceleton, Elcogen, Stargate Hydrogen Solutions ja ülikool.

Maarja Grossberg-Kuusk lisab, et päikeseenergeetika poole pealt on ka loodud start-up firmasid, planeerimisel on õhukesekileliste päikeseplatade labori poolt ühe ettevõtte loomine, selle taga on päris mitmeid patente juba. Tehnikaülikoolist on lisandumas 9-10 doktoritööd, mis on taastuvenergia valdkonnast.

Marco Kirm räägib, et neil selliseid energeetikaga seotud patente ei ole. Neil on fundamentaaluuringud, tehnoloogilised uuringud, mis võiks ühel hetkel viia uue energiatootmise viisini.

Jaak Aaviksoo võtab kokku, et umbes 15 doktoranti igal aastal lõpetab energiaga seotud valdkondades. Erasektoris lähevad pooled tööle ja nõudlus on olemas. Erasektoris on arvestatav teadusarenduse tegevus energeetikaga seotud valdkonnas.

Andres Annuk – Põllumajanduse ülikool on spetsialiseerunud põllumajanduse elektriinseneride ettevalmistamisele. Täna on ta laiapõhjalisem, 2/3 tegeleb elektrienergeetika ja 1/3 soojustehnikaga. Sellist fundamentaalset fookust ei ole. (Lisa 3)

Martti Raidal – KBFI-s on neli temaatikat, tuumaohutus ja modelleerimine, siis vesinikuenergeetika ja Kuusenberga, siis Elcogen ja Subi ning Deltaprojekt TTÜ ja TÜ-ga. Need on energeetikaga seotud tegevused.

Jaak Aaviksoo küsib, et mis seisukohad võiksid selles olukorras olla päästvad? See mis puudutab energiamajandust, majandusteaduse aspektist, siin on meil kompetentside lünk suur.

Jaanus Uiga – riiklikku tellimust ühegi asja jaoks ei ole, tuumaenergiaga võib mingisugune eraldi lahendus tulla. Interdistsiplinaarsuses näeme võime lünka. Energeetikamajanduse ja IT kokku toomine on väga oluline, tuleviku energiasüsteemis on palju osalisi, nad kõik peavad omavahel suhestuma.

Jaak Aaviksoo – tulevik on interdistsiplinaarne, õppekavad on laiapõhjalised, kus igast asjast saadakse natukene. Kuidas niisuguseid kompetentse kokku pannakse, kus probleemi lahendatakse meeskonnas? Meil on vaja tugevat interdistsiplinaarset vundamenti.

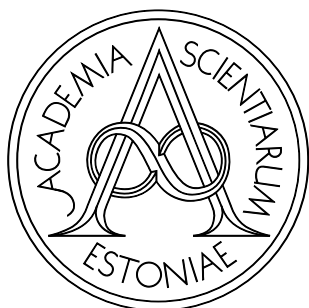
Arvi Hamburg – ajalooliselt on ergiatehnoloogia riiklik programm. Mis meie arvates need valukohad energeetikas on, peaksime selle ära fikseerima.

Marti Jeltsov räägib tuumaenergeetika õpetamisest Eestis ja et seda ei toeta mitte keegi.

Jaak Aaviksoo palub Jeltsovil see probleem kirja panna, samuti peaks läbi arutama võimalikud tegevused tuumaenergeetika õpetamisega seoses (riiklik professor näiteks, stipendiumid vms).

Jaak Aaviksoo pakub akadeemilise kompetentsi osas kolm seisukohta, mis arutelu välja tulid: majanduslik dimensioon, riiklik proaktiivne fokuseeritud teadusarendustegevus energeetikas ja tuumaenergeetika.

2. Arutelu ENMAKi uue versiooni üle

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

Jaanus Uiga – kas see uus ENMAKi versioon liigub õiges suunas on põhküsimus

Jaak Aaviksoo – võiksime arutada selle üle, kas me suudame ühise seisukoha kujundada. Kui mitte, siis meil ei ole kohustust seda teha. Võime arutelust kokkuvõtte teha.

Arvi Hamburg pakub idee, et võiks 3–4 punkti ringi saata, et leida mõnes osas konsensus, kõigis punktis ühel meelel olla pole võimalik.

Otsustati, et võimalik arvamus saadetakse oma institutsiooni nimel, komisjoni arvamust ei tule.

Järgmine koosolek toimub 17. novembril.